



HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Rektor

Remissvar

2024-05-21

Dnr HS 2024/167

Betänkandet Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9)

Regeringen önskar synpunkter på förslag eller material i betänkandet om betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Sammanfattning av Högskolans synpunkter:

- Högskolan stödjer förslaget att regeringen bör verka för att simulering ska räknas som klinisk utbildning, men ser behov av nationell konsensus kring definitionen.
- Högskolan stödjer förslaget om en stödjande utbildningsguide för handledarutbildning på grundnivå, men vill lyfta fram vikten av att flera lärosäten kan erbjuda fördjupad handledarutbildning.
- Högskolan stödjer förslaget om en ökad harmonisering av bedömningsmetod och bedömningskriterier för VFU, men vill understryka vikten av förankring lokalt hos lärosätena och frivillighet att använda utarbetade metoder och verktyg.
- Högskolan stödjer förslaget om ett nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (VULF), utformat med ett nationellt avtal och flera regionala avtal, men vill poängtera vikten av att alla lärosäten aktivt får delta i framtagandet av regionala avtal.
- Högskolan stödjer förslag till ett nationellt it-stöd, som kan underlätta samordning och utbyte av VFU-platser, där lärosätena ges företräde till platser i det egna närområdet. Högskolan föredrar frivillighet att använda systemet.
- Högskolan välkomnar förslag om samordning av it-stöd inom universitets- och högskolesektorn, men vill att lokala förutsättningar beaktas.

- Högskolan delar utredningens bedömning att en lagstadgad skyldighet för regioner och kommuner samt privata vårdgivare att medverka i utbildning inte bidra till fler VFU-platser.

Högskolan ställer sig generellt positiv till utredningen och de förslag som ges för att på kort och lång sikt öka tillgången till VFU-platser för sjuksköterskeutbildningen. För att förslagen ska vara till så stor nytta som möjligt krävs att flera av dem genomförs parallellt. Vid förslagets genomförande behövs samordning och förankring i universitets- och högskolesektorn på ett sätt som balanserar nationell harmonisering och kostnadseffektivitet med kvalitet i utbildningen, lärosätenas autonomi och hänsyn till de mindre lärosätenas förutsättningar.

Nedan följer Högskolans synpunkter på utredningens förslag:

3.1 Sverige bör arbeta för en förändring av artikel 31 i yrkeskvalifikationsdirektivet

Högskolan stödjer förslaget att regeringen bör verka för att simulering ska räknas som klinisk utbildning.

Simuleringar i kliniskt träningscentrum på ett lärosäte förbereder studenterna systematiskt och pedagogiskt inför VFU. Genom att vara mer kompetenta och känna sig tryggare kan studenterna på ett mycket bättre sätt tillgodogöra sig VFU. På så sätt höjs kvaliteten i den klinisk utbildningen. Högskolan anser dock att simulering som begrepp behöver definieras och att det behövs nationell konsensus kring definitionen. Det behöver klargöras vad begreppet innefattar och hur det ska tolkas i relation till klinisk utbildning och VFU. Simulering hos vårdgivare, som del av VFU, bör minimeras och bara användas för moment som annars inte kan ges, t.ex. interprofessionellt lärande och samarbete vid lärosäten utan medicinsk fakultet.

4.1 Ett nationellt kunskapsstöd för handledarutbildning bör utformas

Högskolan stödjer förslaget om en stödjande utbildningsguide för handledarutbildning på grundnivå.

Högskolan delar bedömningen att harmonisering av handledarutbildningen kan ge fler utbildade handledare och bidra till ökat antal VFU-platser. Det underlättar för vårdgivare som förväntas ta emot studenter från olika lärosäten och för personal som flyttar inom landet.

En harmoniserad handledarutbildning fungerar som en bas för att läsa en fördjupad handledarutbildning. Högskolan anser dock att det är viktigt att flera lärosäten kan erbjuda fördjupad handledarutbildning. Personliga kontakter mellan vårdgivare och lärosäten ökar engagemanget för högre utbildning och bidrar till mer samarbete. Vidare stärker gedigen handledarkompetens på lärosätena kvaliteten i utbildningen i stort.

4.2 Ökad enhetlighet i bedömningen av sjuksköterskestudenters lärande bör främjas

Högskolan stödjer förslaget om en ökad harmonisering av bedömningsmetod och bedömningskriterier för VFU. Högskolan ser att Nationella vårdkompetensrådet kan ha en roll i arbetet med harmonisering, men vill poängtera betydelsen av förankring lokalt hos lärosätena. Högskolan vill även understryka vikten av frivillighet att använda utarbetade metoder och verktyg, baserat på akademisk frihet och lärosätenas grundläggande autonomi.

Harmoniseringen kan främja handledning och mottagande av sjuksköterskestudenter vid VFU, och därmed god kvalitet i utbildningen. För att underlätta samordning av vilka metoder och kriterier som ska användas, bör man titta på de utarbetade strategier och bedömningsinstrument som lärosätena använder idag. Många använder AssCE (Assessment of Clinical Education), som skulle kunna användas som utgångspunkt för ett nationellt instrument. Dessutom bör strukturerade aktiviteter som används inom *Peer learning* (s. 117) tas fram på nationell basis.

6.1 Ett avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning bör ingås

Högskolan stödjer förslaget om ett nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (VULF) för sjuksköterskeutbildningen.

Högskolan ser stora fördelar med ett VULF-avtal, förutom att det kan bidra till fler VFU-platser av god kvalitet:

- Det gynnar kompetensförsörjning både hos vårdgivare och lärosäte och möjliggör kunskapsutbyte.
- Det stärker forskning både hos vårdgivare och lärosäte och möjliggör att vårdvetenskapliga perspektiv ingår i forskningen på lika villkor som medicinska perspektiv.

Utredningen anser att en modell (D, s. 178–179) med ett nationellt avtal och flera regionala avtal, baserat på noder runt medicinska fakulteter, är att föredra. Högskolan delar den bedömningen, men vill poängtera vikten av att övriga lärosäten aktivt får delta i framtagandet av regionala avtal. Representation av övriga lärosäten i samordnings- eller styrgrupper under avtalsperioden är också viktigt för lokalt förankrad medverkan. Avtal likt det som finns i Västra Götalandsregionen, gemensamt mellan 49 kommuner och flera lärosäten, kan absolut stärka utbildningen och ge fler VFU-platser.

Högskolan ser positivt på att avtalen omfattar bostads- och reseersättning, som kompensation till studenter då det blir lång väg mellan studieort och VFU-plats (s. 175). Det skapar också mer jämlika förutsättningar mellan landsbygd och storstad. Detta blir ännu viktigare vid nationell samordning och utbyte av VFU-platser (se avsnitt 7.1). Genom att ersätta dagens drygt 130 avtal som reglerar samarbete kring VFU blir avtalsadministrationen effektivare och mindre kostsam.

7.1 Ett nationellt it-stöd för verksamhetsförlagd utbildning bör utvecklas

Högskolan stödjer förslag till ett nationellt it-stöd som kan underlätta samordning och utbyte av VFU-platser.

Som utredningen visar behöver ett nationellt it-stöd inte innebära nationellt styrd fördelning av VFU-platserna. Det finns skäl till att eftersträva en geografisk närhet mellan lärosäte och VFU-placering, och Högskolan håller med om att lärosätena ska ges företräde till platser i det egna närområdet (s. 244). Förslaget om kompensation för resor och boende vid VFU (se avsnitt 6.1) är viktigt för att dra fördelar av nationell samordning.

Högskolan föredrar frivillighet i att använda ett nationellt it-system, så som utredningen beskriver (s. 250) och baserat på grundläggande autonomi för lärosätena. Däremot bör it-system och incitament utformas så att så många lärosäten som möjligt vill medverka i ett nationellt system. Ett it-stöd som minskar den manuella hanteringen för lärosäten och vårdgivare (s. 247), även vid bedömning och andra utbildningsmoment, och som underlättar kommunikationen mellan handledare, student och lärosäte är önskvärt. Ett väl utformat it-system är också ett starkt incitament för att medverka.

Utredningen bedömer att befintliga it-system för VFU inte uppfylla moderna systemkrav (s. 249 och avsnitt 7.3). Högskolan anser dock att det bör utredas vidare om något av de existerande it-system kan utvecklas då anpassning ofta är mer kostnadsbesparande. Praktikplatsen.se fungerar bra för att hantera dagens VFU-placeringar.

7.2 Ansvarsfördelning och samordning av it inom universitets- och högskolesektorn bör förtydligas

Högskolan välkomnar förslag om samordning av it-stöd inom universitets- och högskolesektorn.

Utredningen ser att en högre grad av samordning sannolikt skulle bidra till ett effektivare nyttjande av it-resurserna och en kraftsamling kring digitalisering. Högskolan håller med, men vill att lokala förutsättningar för samordning och en eventuell framtida gemensam it-drift beaktas. Utförliga risk- och nyttoanalyser behöver göras på lärosätesövergripande nivå inom sektorn.

8.1 En lagstadgad skyldighet att medverka i utbildning åstadkommer inte fler platser för verksamhetsförlagd utbildning

Högskolan delar utredningens bedömning att en lagstadgad skyldighet att medverka i utbildning för regioner och kommuner inte bidrar till att skapa fler VFU-platser.

9.1 Privata vårdgivares medverkan i utbildning bör främjas men inte regleras i lag

Högskolan anser att privata vårdgivares medverkan i VFU bäst bygger på samverkan. Den kan regleras i avtal, så som det görs i avtalet för Västra Götalandsregionen.

Högskolan stödjer förslaget att Upphandlingsmyndigheten ger stöd i form av relevant statistik, avtalsmodeller och vägledning för att underlätta för privata vårdgivares medverkan i VFU.